Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Miejsce na naklejkę z kodem szkoły

dysleksja ☐

MWO-R1A1P-052

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

Arkusz II

POZIOM ROZSZERZONY

Czas pracy 150 minut

ARKUSZ II

MAJ ROK 2005

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 14 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Arkusz zawiera dwie części. Część pierwsza arkusza wymaga analizy materiałów źródłowych, a część druga napisania krótkiego wypracowania na jeden z podanych tematów.
3. Rozwiązania zadań zamieść w miejscu na to przeznaczonym.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora.
6. Błędne zapisy przekreśl.
7. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.
8. Wypełnij tę część karty odpowiedzi, którą koduje zdający. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.
9. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Zamaluj ■ pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem ■ i zaznacz właściwe.

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie **70 punktów**

Życzymy powodzenia!

Wypełnia zdający przed rozpoczęciem pracy

PESEL ZDAJĄCEGO

tylko **OKE Kraków, OKE Wrocław**

KOD ZDAJĄCEGO

Zadanie 26. *(18 pkt)*

Przeczytaj zamieszczone poniżej teksty i wykonaj podane polecenia, wykorzystując również wiedzę pozaźródłową.

A. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 roku, rozdział II, artykuł 35.

1. *Rzeczpospolita Polska zapewnia obywatelom polskim należącym do mniejszości narodowych i etnicznych wolność zachowania i rozwoju własnego języka, zachowania obyczajów i tradycji oraz rozwoju własnej kultury.*
2. *Mniejszości narodowe i etniczne mają prawo do tworzenia własnych instytucji edukacyjnych, kulturalnych i instytucji służących ochronie tożsamości religijnej oraz uczestnictwa w rozstrzyganiu spraw dotyczących ich tożsamości kulturowej.*

26.1. Wskaż, które z podanych poniżej działań władz publicznych stanowią sposób realizacji art. 35, ust. 1., a które art. 35, ust. 2. Konstytucji RP.

a) Współorganizacja „Dni Kultury Litewskiej" przez urząd miasta.
b) Szkolenia dla nauczycieli szkół romskich.
c) Dofinansowanie przez Ministra Kultury publikacji poświęconej kulturze żydowskiej w Polsce.
d) Przekazanie przez gminę działki na budowę ośrodka kultury ukraińskiej.

Art. 35, ust. 1.....

Art. 35, ust. 2.....

B. Piotr Winczorek, „Nasze małe mniejszości", „Polityka" 9/2002.

Wspomniany projekt ustawy przynosi wreszcie prawną definicję mniejszości narodowej lub etnicznej. Jest nią grupa obywateli RP o odrębnym pochodzeniu, tradycyjnie zamieszkała na terytorium naszego państwa, pozostająca w mniejszości w stosunku do reszty obywateli i charakteryzująca się dążeniem do zachowania swojego języka, obyczajów, tradycji, kultury, religii lub świadomości narodowej lub etnicznej. Uzasadnienie do projektu precyzuje dalej, że grupą narodową jest ta, która utożsamia się z narodami zorganizowanymi we własnym państwie, etniczną zaś ta, która nie posiada własnego państwa narodowego. Zdawać by się mogło, że ustawa o mniejszościach deklaruje głównie prawa małych grup społecznych, tymczasem dotyczy ona przede wszystkim praw poszczególnych obywateli (dopiero suma tych praw ukazuje się jako prawo całej tej zbiorowości). Zakazuje wszelkich aktów dyskryminacji obywateli polskich ze względu na ich przynależność narodową lub etniczną. Przejawami takiej dyskryminacji byłyby nie tylko akty przemocy skierowane przeciw osobom należącym do mniejszości narodowej lub etnicznej albo jej instytucjom, a także próby wynaradawiania i asymilacji w duchu polskości tych osób. Dyskryminacją byłoby również wywieranie presji na obywateli, aby ujawniali swoją przynależność do mniejszości i swe pochodzenie albo deklarowali, jakim językiem posługują się na co dzień i jaką religię wyznają. W Polsce zatem przynależność do mniejszości ma pozostać kwestią indywidualnego wyboru. Nikt nie może być pozbawiony możliwości jego dokonania, ale też nikt nie może być przypisywany do danej mniejszości i zamykany w narodowym getcie wbrew swej woli. Z drugiej strony ustawa zakłada pozytywne działania władz publicznych na rzecz mniejszości narodowych, np. prowadzenia szkół, klas oraz organizowanie w innych formach nauczania dzieci w ich

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

językach ojczystych, a także popieranie, w tym dotowanie ze środków publicznych, niekomercyjnych działań w sferze kultury. Nie należy tego rozumieć w ten sposób, iż narusza się zasadę obywatelskiej równości i po prostu uprzywilejowuje mniejszości narodowe. Preferencje te traktować więc należy w kategoriach tzw. akcji pozytywnej, której celem jest doprowadzenie do rzeczywistego zrównania szans wszystkich grup narodowych, z jakich składa się nasze społeczeństwo.

26.2. Z tekstu Piotra Winczorka wypisz pięć działań państwa na rzecz ochrony mniejszości narodowych, zawartych w projekcie nowej ustawy.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

26.3. Wymień nazwy pięciu mniejszości narodowych, które mieszkają obecnie w Polsce i wpisz je do tabeli (A do E). Pod literą A) wpisz najliczniejszą z nich. Pod liczbą 1) napisz nazwę mniejszości etnicznej (wykorzystaj definicję przedstawioną przez autora).
Uwaga: w świetle nowej ustawy Ślązacy nie są mniejszością ani narodową, ani etniczną.

A)	B)	C)	D)
E)	1)		

C. „W urzędzie po niemiecku", „Gazeta Wyborcza," 07/01/2005.

Wczoraj Sejm przyjął poprawki Senatu do ustawy o mniejszościach narodowych i etnicznych. W ten sposób ostatecznie zakończyła się 11-letnia batalia o uchwalenie ustawy. Przez ten czas większość zawartych w niej praw – m.in. do pomocy państwa w zachowaniu kultury i języka, nauczania w języku mniejszości, oryginalnej pisowni imion, używania podwójnych nazw miejscowości czy własnych programów w publicznym radiu i telewizji – zagwarantowano już w innych aktach prawnych.

Mimo to prawica – szczególnie LPR i Ruch Katolicko-Narodowy – gwałtownie przeciwstawiała się uchwaleniu ustawy, widząc w niej zagrożenie dla interesów Polski i groźbę wynarodowienia. Zupełnie nowym prawem miało być prawo do używania języka mniejszości jako tzw. pomocniczego. Przeciwko temu zdecydowanie wypowiedziała się także PO. – Dla PO fundamentalną zasadą jest to, że w polskich urzędach używany jest język polski – mówił w debacie poseł tej partii. I posłowie wyrzucili język pomocniczy z ustawy. Przywrócił go Senat. Wczoraj tę poprawkę zaakceptował Sejm. (...)

Języka mniejszości będzie można używać w urzędach gmin, w których mniejszość stanowi co najmniej 20 proc. Jest to 41 gmin, ale będą się na to musiały zgodzić ich władze. (...)

Ustawa czeka tylko na podpis prezydenta.

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

26.4. Określ fazę procesu legislacyjnego, w której znajdowała się ustawa w dniu opublikowania tekstu.

.....

26.5. Wymień dwa ustawowe warunki, które muszą być spełnione, aby języka mniejszości narodowej można było używać jako języka pomocniczego.

- .....
  .....
  .....
- .....
  .....
  .....

26.6. Wypisz trzy argumenty, których w sejmowej debacie użyli przeciwnicy wprowadzenia języka pomocniczego, i sformułuj dwa argumenty przemawiające za jego wprowadzeniem.

argumenty przeciw .....
.....
.....
.....
.....

argumenty za .....
.....
.....
.....
.....

D. Janusz Tazbir, wstęp do książki „Siedem granic, osiem kultur i Europa", pod red. B. Gołębiowskiego, Łomża 2001.

Od połowy XVII wieku Sarmaci patrzyli z rosnącą troską na kurczącą się terytorialnie Rzeczpospolitą, aby po III rozbiorze przejść na pozycje całkowitego rewizjonizmu terytorialnego. Jest rzeczą zrozumiałą, iż nie mogła im się podobać taka mapa Europy, na której nie byli w stanie doszukać się własnego państwa. Musiało to rzutować na stosunek do sąsiadów, zwłaszcza tych, którzy podzielili pomiędzy siebie żywe ciało Rzeczypospolitej.

Zaborcze granice były wielkim narodowym nieszczęściem [...]. Równocześnie jednak na pograniczach w wyniku osmozy cywilizacyjnej i konfrontacji różnych kultur, stykania się odmiennych obyczajów oraz konfesji (a często i religii), rodziły się nowe cenne wartości stanowiące o naszym wkładzie do cywilizacji ogólnoeuropejskiej.

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

[...] Szeroko pojmowana tolerancja, owo poszanowanie dla czyjejś odrębności tak etnicznej oraz wyznaniowej, jak i w zakresie obyczaju i kultury, służyła nie tylko mniejszościom, które ową odrębność reprezentowały. Wzbogacała także kulturę ludzi, którzy tę tolerancję okazywali, a więc naszych przodków, obywateli I Rzeczypospolitej.

26.7. Napisz w 3 punktach pozytywne, według Janusza Tazbira, aspekty współistnienia różnych narodów w dawnej Polsce.

1)	
2)	
3)	

Zadanie 27 *(2 pkt)*

27.1. Określ, na jaki problem zwraca uwagę autor zamieszczonego poniżej rysunku satyrycznego.

.....

.....

.....

27.2. Wyjaśnij krótko termin *opinia publiczna*.

.....

.....

.....

.....

Rysunek nr 1

Andrzej Mleczko, „Polityka”

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Zadanie 28. *(16 pkt)*

Zapoznaj się z zamieszczonymi niżej materiałami i wykonaj polecenia.
(Wykresy ilustrują wyniki badań przeprowadzonych przez Instytut Pentor w 2002 roku)

Wykres nr 1

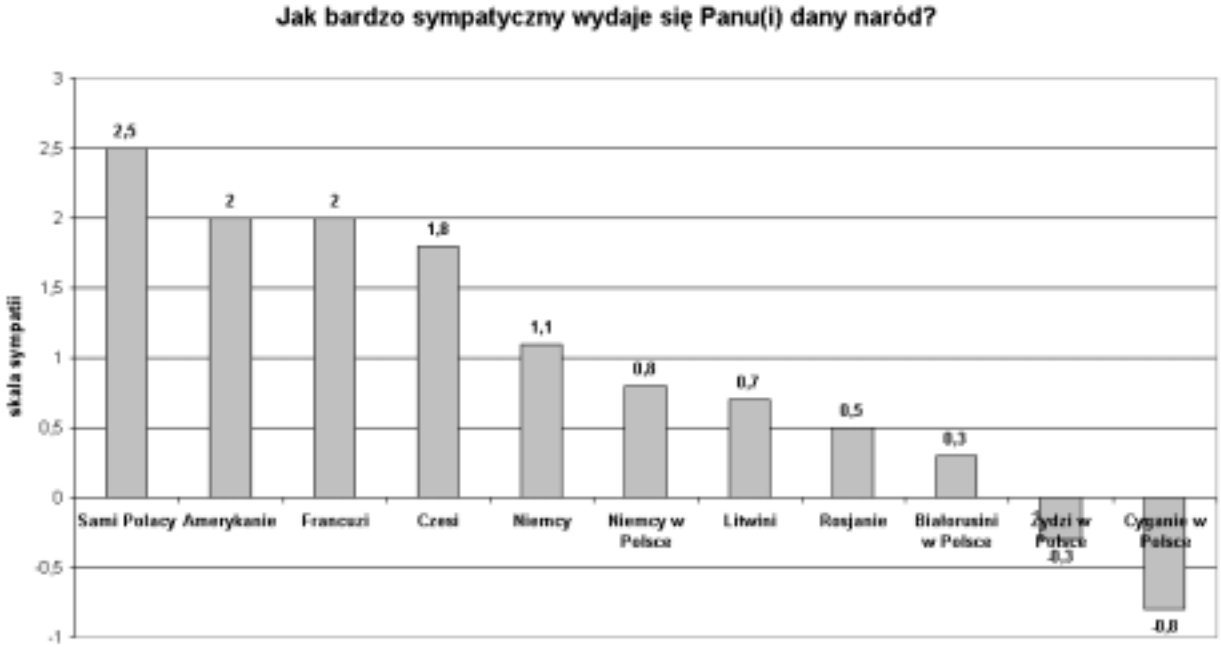

28.1. Na podstawie wykresu nr 1

a) podaj nazwy dwóch innych narodów, które Polacy najbardziej darzyli sympatią.

....

b) podaj nazwę sąsiedniego narodu (a nie mniejszości narodowej mieszkającej w Polsce), który cieszył się najmniejszą sympatią wśród Polaków.

.....

c) podaj nazwę mniejszości narodowej lub etnicznej w Polsce, którą Polacy darzyli najmniejszą sympatią.

.....

Wykres nr 2

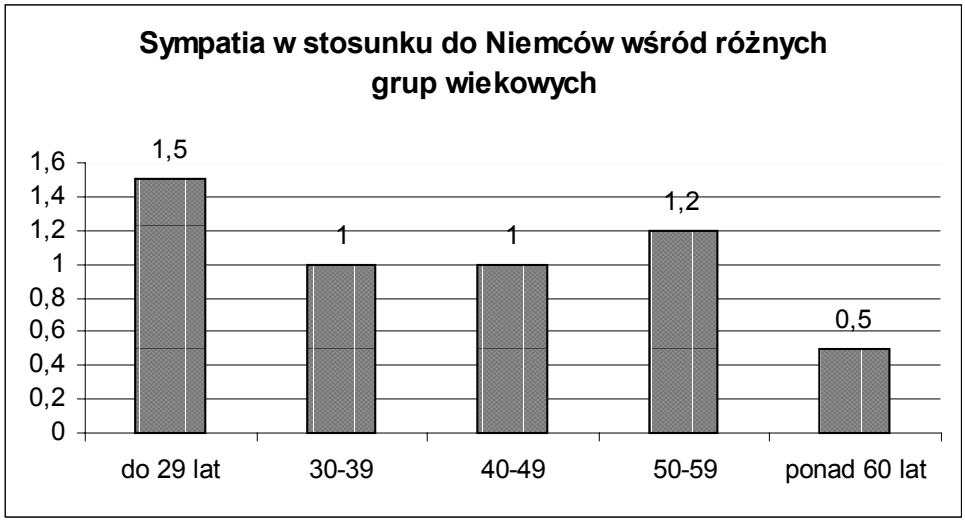

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Wykres nr 3

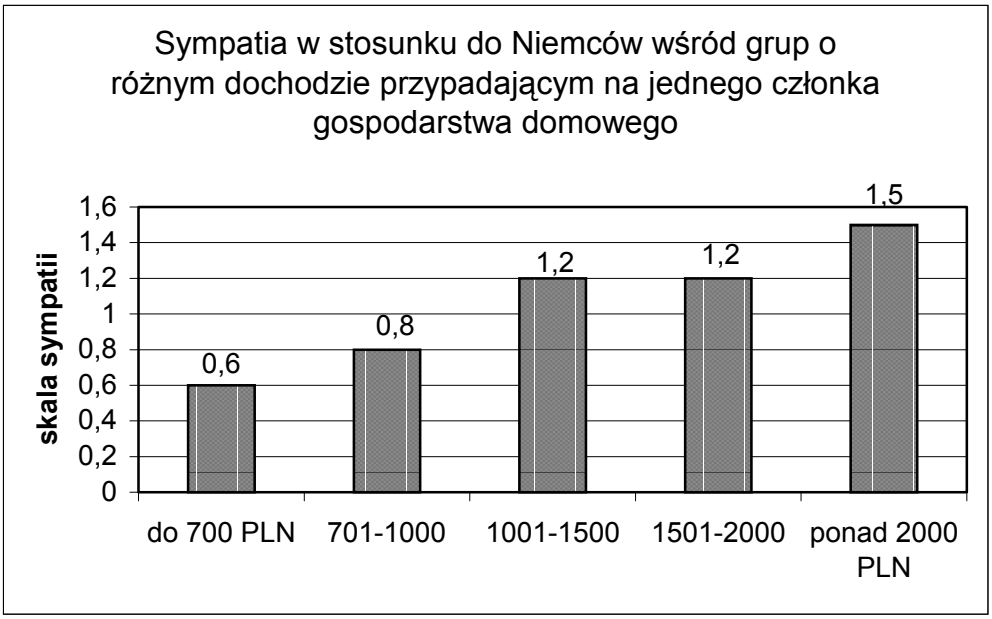

28.2. Na podstawie analizy wykresu nr 2 i 3

a) podaj dwa powody, dla których Niemcy cieszą się najmniejszą sympatią wśród najstarszych Polaków.

– .....

.....

– .....

.....

b) podaj dwa powody, dla których Niemcy cieszą się największą sympatią wśród Polaków o najwyższym dochodzie przypadającym na 1 członka gospodarstwa domowego.

– .....

.....

– .....

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Wykres nr 4

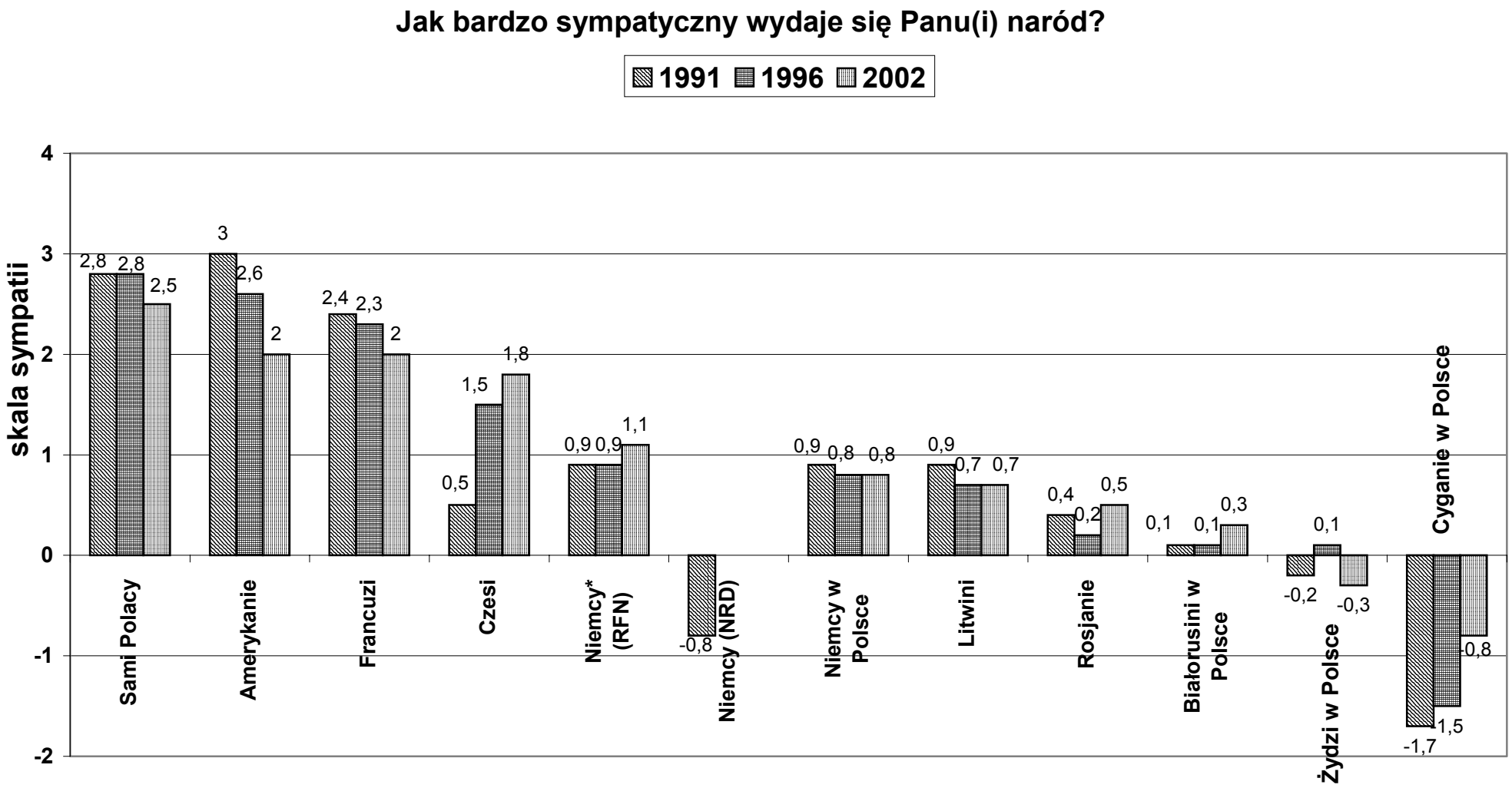

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

28.3. Na podstawie wykresu nr 4 określ zmiany w sympatii Polaków w latach 1991 – 2002

a) wobec każdego z naszych sąsiadów (uwzględnionych na wykresie).

.....

.....

.....

.....

b) wobec każdej z mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce (uwzględnionych na wykresie).

.....

.....

.....

.....

Zadanie 29. *(34 pkt)*

Wybierz jeden z podanych poniżej tematów i napisz dłuższą pracę.

Temat nr 1.
Przedstaw i oceń politykę władz polskich wobec mniejszości narodowych i etnicznych w latach 1945 – 1989. Omów sytuację tych mniejszości w III Rzeczypospolitej. Odwołaj się do znanych ci aktów prawnych obowiązujących w Polsce i na świecie oraz do zaprezentowanych materiałów. Sformułuj i uzasadnij swoje stanowisko w sporze o to, czy szczególne uprawnienia mniejszości narodowych i etnicznych są zgodne z zasadami demokratycznego państwa prawnego.

Temat nr 2.
Scharakteryzuj stosunek Polaków do mniejszości narodowych i etnicznych w Polsce oraz czynniki, które na niego wpłynęły. Uwzględnij czynniki polityczne i prawne, społeczno-ekonomiczne, historyczne oraz religijno- kulturowe.
Wypowiedź uzasadnij, odwołując się także do konkretnych przykładów i wykorzystując zamieszczone powyżej materiały.

Wybieram Temat nr .....

.....

.....

.....

.....

.....

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl

BRUDNOPIS

Arkusze do pobrania: Arkuszmaturalny.pl
Książki do matury: Sklepmaturalny.pl